

BU DÜNYADAN BİR PIYER BEY GEÇTİ...

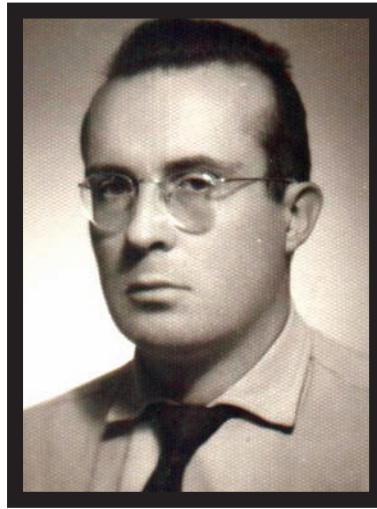
Ayhan Çilingiroğlu
Yüksek Elektrik Mühendisi-Sanayi Eski Bakanı

Birlikte çalıştığı kişilerin ona, büyük bir saygı ve sevgi ile, bu isimle hitap ettiklerini çok kere duymuştum. Benim ve İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Elektrik Fakültesi'ndeki sınıf arkadaşları için O, Pedro Alyanak idi.

1948 yılında lise eğitimimizi tamamlayıp üniversiteye başladığımızda İTÜ'nün bütün fakülteleri sadece İstanbul'da Gümüşsuyu'ndaki binada idiler. Birinci sınıfta hemen hemen her derse Makina Fakültesi ve Elektrik Fakültesi öğrencileri birlikte katılırlardı. Bu sebeple en büyük ders görme mekanları, örneğin A 501 ve A 301 çoğunlukla bize tahsis edilmiş olurdu. Yanılmıyorsam her iki fakültenin birinci sınıfında toplam 250 kadar öğrenci vardı.

Üniversite'nin ilk yılında tam anlamı ile kaynaşma ve öğrencilerin birbirlerini tanımaları pek olası değildi. Yılsonu sınavlarından sonra bu sayı çok azalmıştı. İkinci sınıfta da Makine Fakültesi öğrencileri ile yine çoğunlukla birlikte ders görüyorduk. 90-100 civarında olan Elektrik Fakültesi birinci sınıf öğrencilerinden sadece 20-25 kişi ikinci sınıfta eğitim görebilme hakkı kazanabilmişti. O yıl birbirimizi, bu arada Pedro'yu daha yakından tanıma olanağı bulduk.

Sınıftaki diğer arkadaşlardan daha yaşlı idi. Zira önce İngiliz Lisesi'nde orta

edimini tamamlamış; fakat o zamanlarda o kurumun Türk liselerine denkliği resmi olarak kabul edilmediğinden İstanbul Erkek Lisesi'nde bir kere daha orta eğitim görmek zorunda kalmıştı. Bu durumdan hiç şikayet ettiğine şahit olmadım. Çünkü şikayet etmek onun lügatında yoktu; her şeyi ve durumu olduğu gibi kabullenen çelebi vasıflarına sahipti.

Bir çok derste uyanık kalmakta zorlandı; hatta uyanık kalabilmek için bazı ilaçlardan da medet umduğuna şahit olmuştuk. Ancak o uyuklama sırasında her nasılsa dersi hepimizden daha iyi izler ve bir ara uyanıp en can alıcı soruyu, tüm ayrıntıları göz önüne alarak sorardı. Bazı hocalarımızın o sorulara

cevap vermekte zorlandıklarını hala sınıf arkadaşlarımız hatırlarlar.

Çok vatansever, çok dürüst ve çok özverili kişiliği ile tüm sınıf arkadaşlarının saygısını ve sevgisini haklı olarak kazanmıştı. Kore Savaşı sırasında "Biraz da askerlik öğrenmek gerekebilir galiba" dediğini hatırlıyorum.

Özellikle yazılı sınavlarda her soruyu çok etraflı incelediği ve olası başka cevapları da gözden kaçırmak istemediği için süre ona yetmezdi. Sınavdan sonra "nasıl geçti" diye sorulduğunda cevabı şöyle olurdu:

"Tam cevapları yazacaktım, fakat süre doldu."

Bu çok bildiği halde kağıdını boş verdiğinin ifadesi idi. Laboratuvar çalışmalarında deneyleri en inceliğine kadar dikkatle yapar, sonuç olarak deneyi o veya onun grubu en geç bitirirdi. Onun grubunda olan arkadaşlarımız vapur ve/veya trenlerini kaçırma tehlikesi ile karşı karşıya kalırlardı. Deneyleri gözlemleyen sorumlu öğretim üyeleri bir an önce laboratuvarı kapatıp gitmek için sabırsızlanırlardı. Fakat o kendisini deneye o kadar kaptırmış olurdu ki arkadaşlarının telaşını, öğretim üyelerinin sabırsızlıklarını anlamakla beraber deneyi üstün körü yapmayı aklına bile getiremezdi. Laboratuvar-da, deneyleri hepimizden daha ciddi

ve her adımı irdeleyerek yaparken büyük zevk duyardı; fakat iş laboratuvar raporunu yazmaya gelince iş değişirdi; çok güçsüz olurdu. Yazmak onu çok sıkardı. Düşünmek, etrafıca düşünmek, teknik konuları enine boyuna ele almak onun işi idi; fakat bütün bunların ufak bir kısmını dahi yazıya dökmek ona Himalayalar'a çıkmak gibi gelirdi. Sonuç, çok başarı ile yapılan deneylerin raporlarının yazılmaması ve öğretim üyelerine teslim edilmesi olurdu. Laboratuvar raporları eksikliği dolayısı ile sınıf geçemezdi. Gönül rahatlığı ile onun bizden, tüm sınıf arkadaşlarından daha iyi, daha titiz, nedenleri daha iyi araştırmacı bir mühendis olduğunu söylüyebilirim. Buna rağmen Piyer Bey bizden çok sonra diploma almıştı.

Teknik Üniversite'de yazılı sınavlarda, proje hazırlanmasında veya laboratuvar raporları yazılmasında öğrenciler arsasında çeşitli dayanışma şekilleri uygulanırdı. Belki aynı gelenek bugün de devam ediyordur. Kopya çekenlere veya başkasının yerine menfaat karşılığı veya sadece arkadaşlık adına proje yapanlara, rapor yazanlara, ödev hazırlayanlara vs. tanık olunması olağandı. Ancak bütün bunlar Pedro için söz konusu olamazdı. Ölçme Laboratuvarı'nda yapılması zorunlu deneylerde ben ve sınıfımızdaki yegane hanım arkadaşımız Nevvar, Pedro ile aynı grupta idik. Nevvar, Erenköy'de oturuyordu; vapura ve trene deney günleri hep geç kalmaktan çok şikayetçi olduğumu hatırlıyorum. Dündar Yarangümeli, Pedro'nun sınıfımızdaki en yakın arkadaşı idi. Bir çok sınıf arkadaşımız gibi ben de Pedro'nun deney raporlarını yazmak için gönüllü olmuştum. Israr ediyordum. Baki İdemem de o konuda çok ısrar

ediyordu. Ancak Pedro "siz yorulmayın, ben yazacağım" diyordu; fakat yazmıyor veya yazamıyordu. Onun için dürüst olmak ve öyle davranmak sınıf geçmekten çok daha önemli idi. Tüm hayatında dürüst oldu ve onu tanıyanların örnek bir bilim adamı olarak saygısını kazandı. Onun dürüst davranışı saygı kazanmak için değildi. O başka türlü davranmasını bilmiyordu ki.

Bizim sınıf büyük çoğunlukla 1953 yılında üniversite eğitimini başarı ile tamamlayıp diploma aldı. Piyer Bey galiba 1965'den sonra diploma almaya hak kazandı. (Petro Filiks Aliyanak, EMO kayıtlarına göre 7 Ekim 1968'de mezun olmuştur) 1953'de veya 1954'de tüm derslerini tamamlamıştı, fakat laboratuvar raporları v.s eksikti. Evlenmişti. Arkadaşlar arasında Pedro'nun evlilik haberi de doğrusu hayretle karşılanmıştı. Rahmetli eşi Zekiye'yi tanıdık ve onunla iyi arkadaş olduk.

O yıllarda özellikle askeri konularda Türkiye'de büyük Amerikan firmaları çalışıyorlardı. Doğrudan Amerikan makamlarından ihaleler alıyorlardı. Piyer Bey teknisyen olarak onların dikkatlerini çekmişti ve aranan teknik kişi olmuştu. Mühendislik diploması yoktu, fakat en deneyimli mühendislerin başaramadığı işleri sessiz sedasız başarıyordu. Araştırmacı kişiliği, dürüstlüğü, güvenilirliği ve yabancı diller bilgisi özellikle İngilizce'yi teknik incelikleri ile konuşması Amerikan şirketlerinin dikkatini çekmişti ve bu yabancı işverenlerin güvenini kazanmıştı. Diploması yoktu, fakat diplomalılardan daha faydalı oluyor ve her türlü mühendislik problemini çözüyordu.

Pedro'nun aylarca hatta yıllarca gecikmiş laboratuvar raporlarının eşi Zekiye

tarafından daktilo edilmesine nihayet müsaade ettiğini Zekiye bizzat bana söyleyince çok sevinmiştim. 1965 yılında ben Amerika Birleşik Devletleri'nde çalışmaya başladıktan ne kadar sonra idi hatırlayamıyorum, Zekiye'den bir mektup aldım. O mektup şöyle başlıyordu: "Size çok memnun olacağınız bir haber vereceğim; Pierre mezun oldu ve yüksek mühendislik diploması aldı." O akşam bütçeme göre pahalı sayılacak bir şarap satın alarak, bu sevinçli olayı Virginia'daki evimizde kutlamıştım.

Daha sonraki yıllarda çalıştığı kurumlarda ona hep araştırma ve geliştirme bölümlerinde görev verilmişti. Birlikte çalıştığı genç mühendislerin doktora çalışmalarına yardımcı olduğunu başkalarından duyardım; tabii bu duruma hiç şaşırmazdım. Sadece bir işi doğru yapmak endişesi ile çalışırdı. Maddi konularla ilgisi adeta yok denilecek düzeyde idi. O sebepten çok da sömürülmüş olduğunu tahmin ediyordum.

Türkiye'de olduğum yıllarda Pedro her dini bayramda ziyaretime gelir veya muhakkak telefon ile bayramımı tebrik ederdi. Ben üzülerek söylüyeyim ki aynı inceliği gösteremedim. Sağlam karakterli, olduğu gibi görünen ve gerçekten görüldüğü gibi olan, çok bilgili ve zamanının ötesindeki teknik bilgiye ulaşmaya gayret eden bu güvenilir dostu 1 Kasım 2010'da sonsuza yolcu ettik. (30 Ekim 2010 tarihinde vefat eden üyemiz 1 Kasım 2010 tarihinde İstanbul Feriköy'deki Katolik Mezarlığı'na defnedildi.) Bu dünyadan bir Piyer Bey geçti. Onu tanımak bahtıyarlığına ulaştığım için kendimi şanslı hissediyorum. Elektrik Mühendisliği camiasının başı sağ olsun. ◀